
FORNLEIFASKRÁNING Í HRÍSEY

VEGNA FYRIRHUGAÐRAR ÍBÚÐABYGGÐAR OG ATHAFNASVÆÐIS

KRISTJANA VILHJÁLMSDÓTTIR & ORRI VÉSTEINSSON

REYKJAVÍK 2026
FS1087-26011

FORNLEIFASTOFNUN ÍSLANDS SES

*Forsíðumynd er af garðlagi EY-051:020 með minjasvæði EY-051:003 í fjarska.
Myndina tók Orri Vésteinsson.*

Verkefnanúmer MÍ: 3544

©2026

FORNLEIFASTOFNUN ÍSLANDS

BRÆÐRABORGARSTÍG 9

101 REYKJAVÍK

SÍMI: 551 1033

NETFANG: fsi@fornleif.is

www.fornleif.is

Samantekt

Í þessari skýrslu birtast niðurstöður fornleifaskráningar vegna deiliskipulags í Hrísey á Eyjafirði. Skráningin var unnin að beiðni Akureyrarbæjar. Tekið var út um 8,6 ha skipulagssvæði og var það gengið skipulega við úttektina. Vettvangsvinna fór fram í janúar 2026. Alls voru skráðar fimm fornleifar á þremur minjastöðum. Allar fornleifarnar voru metnar í mikilli hættu vegna fyrirhugaðra framkvæmda.

Efnisorð: Fornleifaskráning, deiliskráning, Syðstibær, Hrísey, Akureyrarbær, Fornleifastofnun Íslands

Summary

This report presents the findings and conclusions of an archaeological survey carried out in January 2026 within the limits of a detailed planning proposal on the island of Hrísey in Eyjafjörður in the municipality of Akureyrarbær. The surveyed area covered about 8.6 ha. A total of five archaeological sites were surveyed at three locations. All the sites surveyed were considered to be at high risk

Keywords: Detailed archaeological survey, Syðstibær, Hrísey, Akureyrarbær, Institute of Archaeology in Iceland.

Efnisyfirlit

I. Inngangur.....	1
II. Saga fornleifaskráningar og löggjöf	3
III. Aðferðir við fornleifaskráningu	5
IV. Fornleifaskrá.....	9
V. Samantekt um sögu svæðis og landshætti.....	15
VI. Niðurstöður og umræða.....	17
VI.I Viðvarandi hættumat	19
VI.II Tímabundið hættumat og áhrif framkvæmda á fornleifar	20
Heimildir	23
Viðauki I: Hnitaskrá ISN93.....	25
Viðauki II: Minjakort	27

I. Inngangur

Unnið er að gerð deiliskipulags í Hrísey á Eyjafirði í tengslum við fyrirhugaða íbúðabyggð og athafnasvæði. Því fór Akureyrarbær þess á leit við Fornleifastofnun Íslands að stofnunin tæki að sér skráningu á fornleifum innan deiliskipulagsreitanna tveggja.

Fornleifastofnun hafði áður unnið aðalskráningu fyrir eyjuna árið 1998.¹ Á síðustu árum hafa ýmsar fornleifarannsóknir farið fram í eyinni² sem að hluta skarast við svæðið sem hér er til umfjöllunar og fór myndmæling fornleifa í eyinni með flygildi fram árið 2023.³ Þær uppmælingar höfðu hins vegar ekki verið sannreynðar á vettvangi og deiliskipulagsreiturinn ekki verið þaulgenginn eins og gerð er krafa um vegna deiliskipulags. Því þurfti að skoða alla þekkta minjastaði innan marka deiliskipulagsins aftur og endurskoða eldri skráningu auk þess að ganga skipulega um deiliskipulagsreitina í leit að áður óþekktum minjum.

Deiliskipulagssvæðið er um 8,6 ha að stærð og er ofan við norðurhluta núverandi

Staðsetning deiliskipulagsreitsins í Hrísey. Loftmynd er frá Loftmyndum ehf. Á innfeldu korti er staðsetning skipulagssvæðisins sýnd á Íslandskorti.

¹ Orri Vésteinsson 1999.

² Sjá t.d. Orri Vésteinsson 2021; Orri Vésteinsson 2022

³ Gunnar Grímsson og Orri Vésteinsson, óútgefið.

þéttbýlis í Hrísey. Innan svæðisins eru þó þegar nokkrar byggðar lóðir: Miðbraut 3-5, 7-9 og 11-13, Gamli skóli og áhaldahús norðan Hjallavegar.

Vettvangsathugun fór fram 10. janúar 2026. Snjór var yfir svæðinu en ekki meiri en svo að vel mátti greina misjöfnur á yfirborði. Gengið var skipulega um deiliskipulagsreitinn, allir minjastaðir hnitsettir og uppmæling sjáanlegra minja á yfirborði endurskoðuð á vettvangi og með aðstoð eldri og yngri loftmynda. Alls voru skráðar fimm fornleifar á þremur minjastöðum innan skipulagssvæðanna. Skráningin var unnin af fornleifafræðingunum Orra Vésteinssyni og Kristjönu Vilhjálmsdóttur. Allar ljósmyndir í skýrslunni eru teknar af skrásetjurum en loftmyndir eru frá Loftmyndum ehf.

Uppbygging skýrslunnar er með þeim hætti að á eftir inngangskafli kemur yfirlit um fornleifaskráningu og löggjöf um minjavernd í landinu en í þriðja kafla er farið yfir skráningakerfi Fornleifastofnunar Íslands. Fjórði kaflinn er sjálf minjaskráin þar sem fjallað er um þær fornleifar sem skráðar voru. Í fimmta kafla er tekin saman saga svæðis og landshættir en í sjötta og jafnframt síðasta kaflanum er farið yfir helstu niðurstöður úttektarinnar. Aftast í skýrslu er heimildaskrá og viðaukar (hnitaská ISN93 og minjakort).

II. Saga fornleifaskráningar og löggjöf

Hátt á aðra öld er liðið síðan skráning fornleifa hófst á Íslandi en þó er enn langt í land að til sé heildstæð skrá um fornleifar á Íslandi. Á síðustu áratugum 19. aldar voru margir minjastaðir kannaðir á vegum Hins íslenska fornleifafélags, einkum staðir sem á einn eða annan hátt tengdust fornsögum og sögu þjóðveldisins. Eftir aldamótin 1900 dró úr fornleifakönnun á vegum félagsins og var þráðurinn ekki tekinn upp að nýju fyrr en um og eftir 1980.

Skoðanir manna á því hvað teljast fornleifar hafa breyst mikið á þessum tíma. Byggingar sem voru hversdagslegar fyrir hundrað árum eru nú orðnar minjar um horfna lífshætti. Skilningur hefur vaknað á nauðsyn þess að skrá upplýsingar um slíkar minjar og vernda þær fáu sem eftir eru fyrir komandi kynslóðir. Nauðsynlegra upplýsinga um gerð og ástand fornleifa er aðeins hægt að afla með vettvangsathugun, og við það er venjulega átt með hugtakinu fornleifaskráning (ýmist aðal- eða deiliskráning). Til þess að vettvangsathugun komi að fullu gagni verður þó fyrst að taka saman ýmsar upplýsingar, bæði skriflegar og munnlegar, sem vísa á minjastaði og geta gefið vísbendingar um hlutverk mannvirkjaleifanna (svæðisskráning).

Á undanförunum árum hafa verið gerðar breytingar á löggjöf um verndun fornleifa og hefur eftirlit með framkvæmd laganna verið aukið. Samkvæmt 3. grein laga um menningarminjar (nr. 80, 2012), eru allar fornleifar á Íslandi friðhelgar: „Fornleifum, [...] jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað [...]“. Er þessi fornleifakönnun í anda markmiða sem sett hafa verið með þessari löggjöf. Mat á áhrifum framkvæmda á fornleifar gerir kröfur um fjölpætta athugun á heimildum og vettvangsrannsókn, enda er skilgreining á fornleifum í þjóðminjalögum víðtæk. Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skráðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri, c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita, d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra, e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum, f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð, g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna

völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum, h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið, i. skipsflök eða hlutar þeirra.

Minjar 100 ára og eldri teljast til fornleifa, en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar.

Það er skýrt af þessari skilgreiningu að fornleifar eru ekki aðeins öll mannvirki heldur einnig staðir sem á einn eða annan hátt tengjast menningu og atvinnuvegum, hvort heldur sem er vöð eða álagablettir. Þessari skilgreiningu er fylgt við hefðbundna fornleifaskráningu. Umhverfis allar fornleifar er 15 m friðhelgað svæði en umhverfis friðlýstar fornleifar er 100 m friðhelgað svæði. Ef nauðsynlegt er talið að spilla fornleifum eða hylja þær, þarf að leita heimildar Minjastofnunar Íslands.

III. Aðferðir við fornleifaskráningu

Í skráningarkerfi Fornleifastofnunar hefur hver sýsla skammstafað heiti (SP, RA o.s.frv.) og hver jörð hefur þriggja stafa númer. Miðað er við jarðaskiptingu eins og hún kemur fyrir í Jarðatali Johnsens frá 1847 og byggir tölusetning jarðanna á því. Skipting jarða um miðja 19. öld ræður ekki aðeins númerum í skránni heldur er miðað við hana þegar ákvarðað er hvaða jörð ákveðnir minjastaðir tilheyra. Hverjum minjastað er gefin kennitala en það er þriggja stafa númer sem hengt er við sýslutákn og jarðarnúmer (dæmi: RA-084:001). Séu fleiri en ein fornleif (minjaeining) á hverjum minjastað bætist við einingannúmer aftast í númeraröðinni (dæmi: RA-084:001_01). Fornleifaskrá hvernar jarðar hefst á stuttu yfirliti yfir skiptingu jarðarinnar, eignarhald hennar og matsverð, og einnig er gefin stutt lýsing á náttúrufari, búskaparaðstæðum og sléttun túna. Þar á eftir kemur listi yfir allar þær fornleifar sem fundust innan hvernar jarðar.

Númer jarðar í Jarðatali Johnsens

Númer fornleifar á tiltekinni jörð

Sérheiti

Tegund

Hlutverk

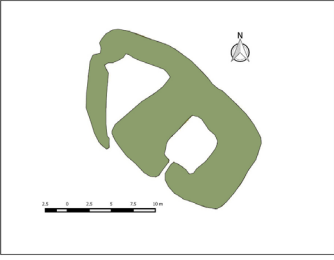
Hnattstaða í landshnitakerfi ISN93

Sýslutákn

E: 528751 N: 352323

Sveinshlaða 009, horft til norðurs

Ljósmynd af minjastað og uppmæling/teikning

Á túnakorti frá 1920 og bæjarteikningu danskra mælingamanna frá 1904 er sýnt útihús í túnjaðri um 210 m norðan við eldra bæjarstæði 001 og 80 m norðvestan við yngra bæjarstæði 003. Á þeim stað er stæðileg hlöðutóft sem nefnist Sveinshlaða og samtengt eða eldra mannvirki norðvestan við hana. Sveinshlaða er 16 m suðvestan við miðlínu Skaftártúnguvegar (208) þar sem fyrirhugaðar eru framkvæmdir og telst því í stórhættu vegna vegagerðar. Tóftin er í túnjaðri fast suðvestan við Skaftártúnguveg (208). Túnið er í allmiklum halla til suðvesturs. Heildarstærð tóftarinnar er 23x14 m og snýr hún norðvestur-suðaustur. Í suðausturhluta hennar er Sveinshlaða sem er 15x13 m að stærð og snýr norðvestur-suðaustur. Hún er 5x6 m að innanmáli og snýr norðaustur-suðvestur. Hlaðan er niðurgrafin um 1 m og eru veggir hennar um 2 m á hæð innanmáls. Norðvestan við hlöðuna er annað hólfið eða annað mannvirki og er það torfhlaðið. Það er þríhyrningslaga og er 9x6 m að innanmáli, mjókkar til norðvesturs. Op virðist vera inn í það í suðurhorni. Veggir þess eru 0,3-0,4 m á hæð og 2-2,5 m á breidd en veggir hlöðunnar eru 4-5 m á breidd. Hólfir virðast vera samtengd en hlaðan er mun yngri að sjá en hólfið norðvestan við hana. Nokkur hólmyndun er undir norðvesturhluta tóftarinnar og ljóst að mannvirki hafa verið á þessum stað í langan tíma.

Hættumat: stórhætta, vegna vegagerðar
Heimildir: Túnakort 1920

Heimild sem vísað er í, nánari fersla í heimildaskrá

Þetta sem stöðjar að fornleif

Dæmi um framsetningu á minjastað í skýrslum Fornleifastofnunar Íslands.

Í skránni fær hver minjastaður eina efnisgrein og er framsetning upplýsinganna stöðluð. Í fyrstu línu hvernar greinar eru grunnupplýsingar; auðkennisnúmer, sérheiti, tegund,

hlutverk og hnattstaða. Á eftir auðkennisnúmeri kemur sérheiti hennar ef eitthvert er og síðan tegund. Með tegundarflokkun er leitast við að skilgreina hvers eðlis fornleifin er, þ.e. hvort um er að ræða mannvirki af einhverju tagi sem enn sést, og þá hverskyns (t.d. tóft, garðlag eða varða), mannvirki sem vitað er um en er horfið (heimild, örnefni) eða fornleif sem ekki hefur verið mannvirki (álagablettur, sögustaður eða vað). Allir fornleifastaðir eru greindir til tegundar en hlutverk þeirra er ekki alltaf hægt að ákvarða.

Á eftir hlutverki kemur hnattstaða minjastaðarins í landshnitakerfi (ISN93) og er mælt í miðju hvers minjastaðar. Uppmælingar voru gerðar á öllum sýnilegum minjastöðum með Trimble Geoexplorer 6000 og er möguleg skekkja mælinganna innan við 1 metri, allt niður í nokkra sentimetra.

Þar sem getur um „heimild um[...]“ t.d. útihús, þá er átt við að eingöngu eru til heimildir um staðinn, en minjar hafa ekki fundist á vettvangi við skrásetningu. Þó engar minjar hafi fundist, er engu að síður tekin hnattstaða staðarins ef unnt hefur verið að ákvarða hann á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga með um 50 metra fráviki.

Í annarri línu hefst lýsing minjastaðar oftast á tilvitnun í fyrirbyggjandi heimildir séu þær fyrir hendi en síðan er staðsetningu hans lýst. Þar á eftir kemur oft lýsing á aðstæðum og síðast lýsing á mannvirkinu sjálfu ásamt öðrum upplýsingum sem við eiga.

Þar á eftir er lagt mat á þá hættu sem minjastaðurinn kann að vera í. Hættustiginn eru eftirfarandi: 1) engin hættu, 2) hættu og 3) mikil hættu. Algengar langvarandi hættuorsakir eru t.d. ábúð í nágrenni minja, túnræktun eða uppblástur. Auk langvarandi hættumats skal leggja mat á mögulega tímabundna hættu sem kann að steðja að hverjum minjastað. Minjar á eða við svæði þar sem framkvæmdir eiga sér stað, eða innan skipulagsreits þar sem framkvæmdir eru fyrirhugaðar, teljast yfirleitt tímabundið mikilli hættu meðan framkvæmdir eru yfirvofandi og er hættumatið þannig notað til að vekja athygli á minjastöðum innan skipulags. Á síðari stigum er þá gjarnan tekið tillit til minja við útfærslu framkvæmda, eða ef það er ekki unnt, beðið um álit Minjastofnunar Íslands á því hvort og þá með hvaða skilyrðum

Skýringar			
●	Fornleif	□	Horfin fornleif, gróflega áætluð staðsetning
■	Torf	□	Horfin fornleif, nákvæm staðsetning óviss
□	Þúst	□	Afmörkun skipulagssvæðis

Allar uppmælingar sem gerðar voru í skráningunni eru skilgreindar m.t.t. til byggingarefnis eða eðlis minjanna og eru skýringar á þeim sýndar í lista hér fyrir ofan. Þessar skýringar gilda fyrir öll minjakort og myndir af uppmældum minjum í fornleifaskrá.

slíkir minjastaðir mega víkja. Í fornleifaskrá (4. kafla) kemur bæði fram langvarandi hætta og tímabundin hætta.

Í síðustu línu er svo getið heimilda ef einhverjar eru, oft með skammstöfunum, en úr þeim er leyst í heimildaskrá aftast í skýrslunni.

Í skýrslunni eru aðeins birtar upplýsingar um þær minjar sem eru innan úttekta-svæðisins. Af þeim sökum er númeraröðin ekki samfelld í fornleifaskránni.

IV. Fornleifaskrá

EY-051 Syðstibær

1712: 20 hdr. Bændaeign. Einnig nefnd Syðribær. - JÁM X, 98.

1847: 20 hdr. Bændaeign. JJ, 387.

Konungsjörð til 1675. - AÍ VII, 445.

Kirkja var í Syðstabæ, fyrst getið 1318, og prestskyld fram á 15. öld. - DI II, 458; DI V, 360.

Ekki er getið um landnám í Hrísey en Ingjaldur sonur Helga magra átti Salgerði dóttur Steinólfs hins lága úr Hrísey, sonar Ölvis barnakarls - ÍF I, 253.

Yngri maður að nafni Hríseyjar-Narfi var sonur Þrándar Narfasonar Þormóðssonar ramma landnámsmanns í Siglufirði. Hann átti Úlfeiði dóttur Ingjalds Helgasonar magra og hefur eyjan verið ættleifð hennar. Synir þeirra, Ingjaldr og Klængur bjuggu í Hrísey eftir þau og segir frá deilum og dauða Klængs í Víga-Glúms sögu - ÍF I, 246; ÍF IX, 91-96.

Í Reykdæla sögu segir frá því að „[...] Steinn [Þorbjarnarson í Árskógi] var farinn út í Hrísey til vegghleðzlu. Vémundur [kögurr Þórisson] bað Galta [bónda í Arnarnesi] skips [...] Fara þeir nú þrír út til eyjarinnar. Ok hittu þeir svein einn í eyinni [...] áttu þeir kaup saman, Vémundur ok sveinninn [...] til þess að [sveinn skyldi] segja honum, hvárt Steinn ok húskarlar hans liggja at naustinu um nóttina eða heim á bænum [sveinninn gneggjar á höfðanum og þeir berjast við naustið]“ - ÍF X, 188-189.

14.7.1202 sté Guðmundur Arason, þá biskupsefni, á land í Hrísey og sagði messu - Sturl, 208. Hann kom þangað aftur 1232 - Sturl, 323.

Hríseyjar-Böðvar Hallsson var uppi um miðja 13. öld og hefur verið í betri bænda tölu því systir hans var gift Sigurði Þorsteinssyni í Hvammi í Vatnsdal - ÍF XVII, 562.

1424 voru Englendingar á ferð og „insulam risoy [...] desolatam facerant omnio [...] jtem ecclesiam risoy cremauerunt.“ samkvæmt skýrslu Hannisar Pálssonar. - DI IV, 328. Þýð: „Þeir gjöreiddu einnig [...] eyna Hrísey [...]. Einnig brenndu þeir kirkjuna í Hrísey.“ - Skírnir 1953, 153.

1461 er getið um alkirkju með prestskyld í Syðstabæ og bænhús í Ystabæ - DI V, 356, 360.

Á alþingi **1661** er gerð fyrirspurn um höndlan Jónas Trelunds og hans fólks í Hrísey norður og fást þau svör að hann höndli eftir kongl. majest. útgefnum bréfum, en ei framar, svo hvorki landinu né landsmönnum verði til skaða.” AÍ VI, 656.

Á alþingi **1670** er úrskurðað í kæru meistara Gísla Vigfússonar og Jóns Eggertssonar til Þorvalds Gunnlaugssonar í Hrísey að hann hafi tekið það góss er Markús Jóhannsson Mumm

hefði í Hríseyjarbúðum eftir sig látið og er Þorvaldur dæmdur til að bæta jafnmikið og hann hafði tekið - AÍ VII, 184-85.

30.4.1675 afsalar Kristján V til ríkisaðmírals Henrik Bjelke fjölda jarða á Íslandi, þ.á.m. Munkaþverárklausturjörð “Risöe, Lejekvilder fire, Landskyld to Hundrede, Dyrheden fyrgetjuge Hundrede.” - AÍ VII, 445.

Bjelke seldi sr. Sæmundi Oddssyni eyrna - JÁM XIII, 501.

3.4.1681 selur sr. Sæmundur Oddsson sr. Skúla Þorlákssyni Hrísey á Eyjafirði, Syðra- og Ytrabæ, 40 hdr. að dýrleika - Jarðabréf, 51. sr. Skúli dó í stórubólu 1703 og erfði þá systir hans eyrna og átti hún hana enn 1712 - JÁM X, 97-98.

Vogreks í Hrísey er getið á alþingi **1695** - AÍ VIII, 508, **1724** - AÍ XI, 220, **1728** - AÍ XI, 492 og **1729** - AÍ XI, 554.

10.8.1779 selur Þórður Brynjólfsson Thorlacius Hrísey með 5 kúgildum til Sigurðar Sigurðssonar landþingsskrifara fyrir 300 rd. - AÍ XV, 641.

Landkostir

Tún voru ekki mæld 1917 og hafa þá verið komin undir þorpið sem byrjað var að myndast um aldamótin. Túnið hefur sennilega náð frá bæjarstæðinu niður að sjó að austan en að vestan var sandeyri með sjónum þar sem nú er höfnin.

1712: „Túninu spillir stórlega sandfok frá sjónum, og hefur það eyðilagt völinn að vísu til þriðjunga, og horfir til stærri eyðileggingar. Engið er mjög slitrótt í svarðleysu rauðbreyskings mýrum og valla brúkandi til slægna. Úthagarnir eru bjarglegir, en mjög búljettir á sumur.” JÁM X, 99.

1777: „Fyrrum voru [í Hrísey] 4 bæir, en nú eru tveir þeirra komnir í eyði, og menn telja að ekki sé fært að byggja þá aftur sakir grasleysis, sérstaklega þegar þess er gætt, að þriðji [svo] bærinn er að leggjast í eyði vegna sandfoks, enda þótt eyjan sé víð vaxin allþrosakamiklu lyngi og kjarri. Auk fiskveiðanna hafa eyjarskeggjar nokkuð gagn á vorin af æðarfugli, kríu og teistu, sem verpa þarna, en miklu þó minna að sögn en áður var, sakir áleitni af tóum, sem komast [14] út í eyrna á ísum á vetrum og haldast þar við til vors og gjóta þar á vorin. éta þær egginn og fæla fuglin [...] Menn létu ekki vel af drykkjarvatninu í eyrni.“ ÓÓ II, 14-15.

Nafn eyjarinnar bendir á að hún hafi verið þakin skógi þegar menn numu þar land en á seinni öldum hefur uppblástur herjað mjög á eyrna, sbr **1839:** „[...] helzt má telja áföll af sandfoki á tún í Syðstabæ í Hrísey. Er eyja sú mjög uppblásin frá því, sem að fornu hefur verið, og melótt með nokkurri fjöru vestanfram, en klettum og gjáað austan.“ SSE, 97.

EY-051:003_01 þúst, óþekkt

X: 528474 Y: 609414

Um 70 m norðan við húsið í Syðstabæ er tóft 02 á hól 01 og miklar ójöfnur í kring. Sumt af því er ekki gamalt en annað gæti verið eldri mannvirkjaleifar. Á loftmyndum 1945-1982 sést einnig tóft eða gerði 03 á hólnum en sléttað hefur verið úr henni. Vegarslóði liggur upp til norðurs vestan við tóft 01 og þar á milli er lítill bárujárnsskúr. Staðurinn var fyrst skráður árið 1998 en var heimsóttur aftur 2026 og var lýsing þá endurskoðuð.

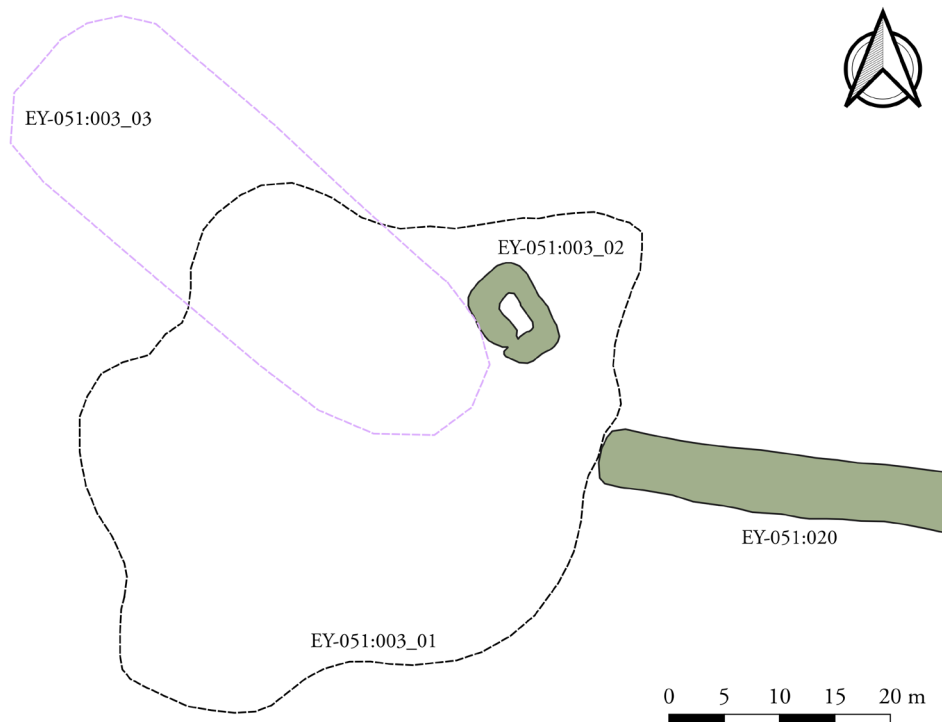
Umhverfis hólinn er gamalt tún sem ekki er lengur í rækt. Um 20 m norðan við þennan stað er ferhyrnd dæld, sennilega ungur kálgarður af loftmyndum að dæma.

Hóll 01 sem útihústóft 02 stendur á er um 58 x 42 m að stærð og snýr norðaustur-suðvestur. Upphækkunin er þó mest áberandi á um 30 x 20 m stóru svæði norðantil og er hóllinn þar um 1 m á hæð en borkjarnarannsókn árið 2022 sýndi þó að mannvistarleifar voru einnig að finna sunnar og rústahóllinn því töluvert stærri. Töluverðar ójöfnur eru í hólnum og liggur vegslóði yfir vesturjaðar hólins.

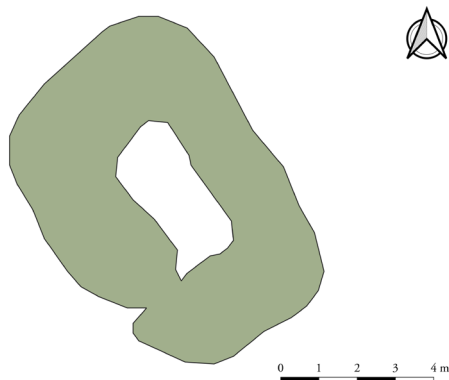
Langvarandi hættumat: hætta, vegna rasks

Tímabundið hættumat: mikil hætta, vegna framkvæmda

Heimildir: AMS23_1228_021; Loftmyndasafn LMÍ; Loftmyndasjá LMÍ; Orri Vésteinsson 2022.

Minjasvæði 003. Fjólubláar línur sýna minjar sem ekki sjást lengur á yfirborði, en staðsetning þeirra er áætluð út frá loftmynd 1945 (AMS23_1228_021).

Útihús 003_02, horft til SSV á ljósmynd.

Tóft 02 er norðaustarlega á hól 01. Hún er um 9 x 6 m að stærð og snýr norðvestur-suðaustur. Hún er algróin grasi og er hæð veggja um 90 cm en breidd um 1,5-2,5 m. Innangur er á tóftinni syðst á suðvesturhlið en er að mestu samfallinn. Mögulegt er að dyr hafi einnig verið á suðausturhlið. Fast sunnan við tóftina er eins og garður gangi undan tóftinni til suðvesturs, sem þó gæti aðeins verið moldarhrúga sem ýtt hefur verið til.

Langvarandi hættumat: hætta, vegna rasks

Tímabundið hættumat: mikil hætta, vegna framkvæmda

Á loftmyndum í safni Náttúrufræðistofnunar (áður LMÍ) frá 1945 sést tóft eða gerði 03 fast vestan við tóft 01. Af loftmyndinni að dæma var gerðið sporöskjulaga og allt að 28 x 16 m að stærð (norðvestur-suðaustur). Önnur tóft, eða annað hólf virðist vera í framhaldi af gerðinu til norðvesturs. Myndin er of óskýr til að hægt sé að segja um samhengi eða útlit mannvirkjanna með vissu en í heild virðast minjarnar ná yfir svæði sem er um 55 x 18 m að stærð. Sléttað hefur verið endanlega úr minjunum milli 1982 og 1985, en norðvesturhlutanum hefur verið raskað fyrr. Gróinn slóði sem liggur yfir jaðar hól 01 liggur einnig yfir svæðið þar sem gerðið var.

Langvarandi hættumat: hætta, vegna rasks

Tímabundið hættumat: mikil hætta, vegna framkvæmda

Heimildir: AMS23_1228_021; Loftmyndasafn LMÍ; Loftmyndasjá LMÍ

„Beinalág og hóllinn Dys eru austur og upp frá Lambhaga [sem er út og vestur frá höfninni],“ segir í örnefnalýsingu. Norðmannadys er nú horfin en samkvæmt Þorsteini Þorsteinssyni, heimildarmanni sem rætt var við árið 1998 var hún grjóthrúga sem rutt var niður er gerðir voru kartöflugarðar ofan við þorpið, svo að segja 300 m beint ofan (norðan) við Syðstabæ. Sagt var að Norðmannadys væri beint austur af Selaklöpp. Staðurinn var fyrst skráður árið 1998 en skráning var endurskoðuð árið 2026. Í skráningu 1998 var Norðmannadys staðsett um 360 m SSA af Syðstabæ 001. Þar var farið eftir örnefnakorti Sæmundar Stefánssonar af Hrísey en það kort er í mjög litlum mælikvarða og býður ekki upp á mikla nákvæmni. Sami staður getur ekki verið bæði 300 m norðan við Syðstabæ og beint austur af Selaklöpp, en sé miðað við uppgengið áttahorf kemur til greina svæði um 110-190 m norður af bæ 001.

Kartöflugarðarnir hafa verið aflagðir og svæðið sléttað í tún. Til norðvesturs er skógrækt og lyngmói, að hluta til einnig aflagðir kartöflugarðar.

Engin ummerki sjást um dysina á yfirborði og er nákvæm staðsetning ekki þekkt. Sú sögn fylgir Norðmannadys - og mun hafa gengið mann fram af manni í eyinni - að útlenskir menn hafi stigið á land þar skömmu eftir ránsferðir Englendinga á 15. öld og að eyjarskeggjar hafi brugðist skjótt við og farið að þeim og drepð þá alla en seinna kom í ljós að þetta voru norskir skipbrotsmenn sem engum villdu illt. Eiga þeir að hafa verið dysjaðir í Norðmannadys. Engar sagnir eru um að bein hafi komið upp þegar dysinni var rutt út.

Langvarandi hættumat: hætta, vegna rasks

Tímabundið hættumat: mikil hætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Árs, 40

EY-051:020 garðlag, túngarður

X: 528562 Y: 609409

Garðlag liggur til austurs frá hól EY-051:003_01, um 85 m norðaustur af bæ 001.

Svæðið er gamalt tún sem ekki er lengur í rækt. Gróinn slóði liggur að garðlaginu úr suðvestri og heldur áfram til austurs ofan á garðlaginu.

Garðlagið er torfhlaðið og grasi gróið. Það er alls um 195 m á lengd og liggur austur-vestur. Það er mjög sigið og breitt, um 4-5 m vestast en breiðkar austar þar

sem slóðinn liggur ofan á garðlaginu og er þar allt að 7-8 m á breidd. Hæð garðlagsins er mest um 50 cm. Á loftmyndum frá miðri 20. öld sést garðurinn afmarka norðurhlið stykkis, líklega túns, en nær þó lengra til vesturs en mörk þess. Ekki sjást skýr garðlög meðfram vestur eða austurhlið stykkisins á loftmyndum.

Langvarandi hættumat: hætta, vegna rasks

Tímabundið hættumat: mikil hætta, vegna framkvæmda

Heimildir: AMS23_1228_021

Garðlag 020, horft til vesturs

V. Samantekt um sögu svæðis og landshætti

Deiliskipulagsreiturinn er innan þess lands sem tilheyrði lögbýlinu Syðstabæ, en bærstæði jarðarinnar er um 30 m sunnan við mörk reitsins og hefur heimatún jarðarinnar líklega náð yfir syðsta hluta skipulagssvæðisins.

Hrísey er nefnd bæði í Íslendingasögum og Sturlungu⁴ en ekki er vitað hvar fyrst var búið í eyinni þó leiddar hafi verið að því líkur að það hafi verið á sömu slóðum og Syðstibær stóð síðar.⁵ Upphaflega voru líklega þrjú lögbýli í Hrísey en eitt þeirra fór í eyði í byrjun 16. aldar eða fyrr og voru lögbýlin aðeins tvö eftir það. Syðstibær er fyrst nefndur með því nafni í heimildum árið 1461, en bæði Ystabæjar og Miðbæjar er getið í máldaga Munkaþverárklosturs 1318 og má af nöfnum bæjanna ætla að Syðstibær hafi þá einnig verið byggður.⁶ Kirkja var í Syðstabæ fram á 18. öld en elsti máldagi kirkjunnar er frá 1318.⁷ Syðstibær var í bændaeign frá 1675 þegar konungur gaf Hinrik Bjelke aðmírál og hirðstjóra jarðir í Hrísey en ekki er vitað hvenær konungur eignaðist jörðina.⁸ Vísbendingar eru um verslun á svæðinu á 17. öld og mögulega aftur á 15. öld. Þaðan var jafnframt stunduð útgerð sem jókst mjög á seinni hluta 19. aldar og tók þá að myndast þorp í túni Syðstabæjar.⁹

Þegar túnakort voru gerði í Eyjafirði árið 1917 taldist Syðstibær ekki lengur til bújarða og er afmörkun túnsins því ekki þekkt en árið 2022 var gerð borkjarnarannsókn í þeim tilgangi að skilgreina mörk túnsins.¹⁰

Í dag er svæðið innan deiliskipulagsreitsins að mestu slétt og grasi gróið en einnig eru þar nokkrar byggðar lóðir: Í suðurhluta reitsins eru þrjú parhús við Miðbraut og Gamli skóli þar skammt norðvestanvið. Hjallavegur liggur inn á norðurhluta svæðisins úr vestri en norðan hans eru íþróttasvæði og áhaldahús.

Á elstu loftmyndinni sem til er af Hrísey, frá 17. september 1945¹¹ sést að þá þegar var búið að slétta og stinga upp stærsta hluta deiliskipulagssvæðisins. Stórar túnskákir eru nyrst, litlir kartöflugarðar um miðbikið og tún Syðstabæjar syðst. Slegið hefur verið um það bil 20 m norður fyrir útihústóft EY-051:003_02 en þar norðan við sést ekki neitt á myndinni sem bendir til rasks. Fast vestan við útihústóftina sést á myndinni heldur stærri aflöng tóft

⁴ ÍF I, 246, 253; ÍF IX, 91-96.

⁵ Orri Vésteinsson 2022, 7.

⁶ Orri Vésteinsson 2022, 7; DI II, 486; DI V, 356, 360.

⁷ DI II, 458; JÁM X, 98; PP, 272.

⁸ Orri Vésteinsson 1999, 11; AÍ VII, 445.

⁹ Orri Vésteinsson 1999, 12-13, 15.

¹⁰ Orri Vésteinsson 2022.

¹¹ AMS23_1228_021.

Deiliskipulagsreiturrinn árið 1945 (Loftmynd: AMS23_1228_021).

EY-051:003_03 og mögulega önnur í beinu framhaldi af henni til norðvesturs. Austan við þær sést garðlag EY-051:020 vel. Myndin styður að rústasvæðið sem útihústóftin er á sé mun stærra en hún sjálf. Þó næsta mynd, frá 25. júlí 1951,¹² sé í mun betri upplausn og sýni kálgarðana mun betur er rústasvæðið í kringum útihústóftina ekki eins skýrt og á eldri myndinni þó sjá megi að þar sé allt við það sama og sex árum fyrr.

Mynd frá 22. ágúst 1954¹³ er enn óskýrari en af henni að dæma var þá hafin ræktun líka norðan við útihústóftina, a.m.k. vestantil. Á þessari mynd sést að bygging er komin þar sem tóft er nú nyrst á deiliskipulagssvæðinu.

Mynd frá 16.10.1958¹⁴ sýnir að þá var búið að slétta tún á öllu svæðinu norðan og austan við útihústóft EY-051:003_02, en tóftin sjálf er alveg óskýr. Mynd frá 8. september 1964¹⁵ er í mun betri upplausn og á henni sést útihústóftin með því lagi sem hún hefur í dag en aðeins norðurlanghlið vestari tóftarinnar EY-051:003_03 sem sést á myndunum frá 1945 og 1951. Það sem hefur breyst í millitíðinni virðist vera rask og má vera að gerður hafi verið skammlífur kálgarður í eldri tóftinni sem aflagaði hana aðeins. Ekkert bendir a.m.k. til að þarna hafi neitt verið byggt.

¹² Loftmyndasafn LMÍ.

¹³ Loftmyndasafn LMÍ.

¹⁴ Loftmyndasafn LMÍ.

¹⁵ Loftmyndasafn LMÍ.

VI. Niðurstöður og umræða

Alls voru skráðar fimm fornleifar á þremur minjasvæðum innan deiliskipulagsreitsins og eru þær allar á suðurhelmingi svæðisins. Eru það rústahóll EY-051:003_01, tóft EY-051:003_02 og heimild um tóft eða gerði EY-051:003_03, auk garðlags EY-051:020 og Norðmannadysjar EY-051:012. Dysin var samkvæmt frásögn Þorsteins Þorsteinssonar, heimildarmanns, grjóthrúga sem rutt var niður þegar gerðir voru kartöflugarðar ofan við þorpið. Nákvæm staðsetning dysjarinnar er ekki lengur þekkt og er ekki öruggt að hún hafi verið innan deiliskipulagsreitsins, en suðvesturhluti þess svæðis sem kemur til greina er þó innan reitsins, þar sem fyrirhugaðar eru lóðirnar Hjallabraut 4-7.

Tafla 1: Skráðar fornleifar og ástand þeirra.

Samtala	Minj_ID	Sérheiti	Tegund	Hlutverk	Ástand
EY-051:003_01	3544-1		þúst	óþekkt	sést til
EY-051:003_02	3544-2		tóft	útihús	hleðslur signar
EY-051:003_03	3544-3		heimild	óþekkt	ekki sést til
EY-051:012	3544-4	Norðmannadys	örnefni	legstaður	ekki sést til
EY-051:020	3544-5		garðlag	túngarður	hleðslur signar

Innan deiliskipulagsreitsins er einnig að finna nokkrar minjar sem við nánari athugun reyndust of ungar til að teljast til fornleifa í lagalegum skilningi. Þær voru því ekki skráðar nákvæmlega, en eru nefndar hér til að koma í veg fyrir síðari tíma misskilning um eðli mannvistarleifanna:

Djúpar rásir sem hafa yfirbragð reiðgatna eru nyrst á skipulagssvæðinu, á lóðinni Hjallavegur 14. Þær eru í beinu framhaldi af götu sem liggur þráðbeint yfir Beinalág norðan við skipulagssvæðið. Af loftmyndum frá 20. öld¹⁶ sést að þarna hefur verið skurður á milli túnskika og hefur verið keyrt þarna eftir að fyllt var ofan í hann auk þess sem þarna er gönguleið.

Tóft er um 20 m vestar, þar sem mætast fyrirhugaðar lóðir við Hjallaveg 12 og 14. Hún er grafin inn í brekkuna, skeifulaga með vítt op til vesturs, um 6 x 5 m að utanmáli en þvermálið að innan er 3,5 m. Veggirnir eru mjóir, 0-5-1 m á breidd og eru líklega meira

¹⁶ Loftmyndasafn LMÍ.

Minjar innan deiliskipulagsreitsins. Ekki var hægt að ákvarða staðsetningu Norðmannadysjar EY-051:012 með vissu, en tilraun var gerð til að afmarka það svæði þar sem mögulegt er að hún hafi verið og er það merkt með blárrí punktalínu.

uppmokstur en hleðsla. Á loftmynd frá 1977¹⁷ sést hús undir þaki á þessum stað og hefur að líkindum verið kartöflukofi eða hlaða.

Að öðru leyti er ekki að sjá neinar minjar á yfirborði aðrar en þær sem sýnilega tengjast tún- og garðrækt á 20. öld. Þar á meðal eru tveir áberandi hryggir sem liggja NA-SV austur af Gamla skóla en þeir voru gerðir sem akstursleiðir að kálgörðum sem voru sitthvoru megin þeirra beggja. Einnig er lítill stakur kálgarður, um 10x10 m að stærð, um 50 m austan við eystri hrygginn, þar sem verður lóðin Hjallabraut 5, en á loftmyndum frá 20. öld sjást margir slíkir og hefur þessi væntanlega verið notaður lengur en aðrir og þess vegna ekki verið sléttaður eða máðst út eins og þeir.

Grunsamlegur staður sem ekki verður fullyrt að séu fornleifar er um 40 m norðan við minjasvæði EY-051:003. Þar eru tvær samhliða þústir um 6 m langar og 5 m á milli þeirra sem líklega eru leifar af bárujárnskofa sem þarna stóð og sést m.a. á loftmyndinni frá 1977. Eins og útihústöft EY-051:003 eru þessar ungu leifar á hól sem vel gæti verið rústahóll og af eldri myndum að dæma gæti hann verið hluti af sama rústasvæði og EY-051:003

Á milli útihústóftarinnar og þessa síðastnefnda staðar er sveigður garður, nærri 50 m langur, og sést hann vel á títtnefndri loftmynd frá 1977. Samanburður við eldri myndir sýnir hins vegar að hann hefur orðið til á seinni hluta 20. aldar, líklega í sambandi við vegslóðann sem liggur samhliða honum í átt að vatnstankinum ofan við byggðina.

VI.I Viðvarandi hættumat

Hættumat var gert fyrir allar fornleifar sem skráðar voru. Í takt við fyrirmæli Minjastofnunar Íslands var á vettvangi bæði metin sú hætta sem að minjum stafaði vegna framkvæmda (tímabundin hætta) og sú hætta sem að minjunum stafaði almennt, ef ekki kæmi til framkvæmda. Allar skráðar fornleifar voru taldar í viðvarandi hættu vegna rasks þar sem þær eru skammt frá jaðri núverandi þéttbýlis í Hrísey.

¹⁷ Loftmyndasafn LMÍ.

VI.II Tímabundið hættumat og áhrif framkvæmda á fornleifar

Við hættumat vegna fyrirhugaðra framkvæmda var gengið út frá því að ef fornleif væri innan skipulagssvæðis teldist hún í mikilli hættu, nema allar líkur væru á að allar leifar hennar væru horfnar. Ástæða þessa er sú annars vegar að helgunarsvæði minja er 15 m út frá ystu mörkum hans og hins vegar sú staðreynd að jafnvel þótt öll yfirborðsummerki fornleifa séu horfin geta mannvistarleifar leynst undir sverði. Allar skráðar fornleifar voru því metnar tímabundið í mikilli hættu.

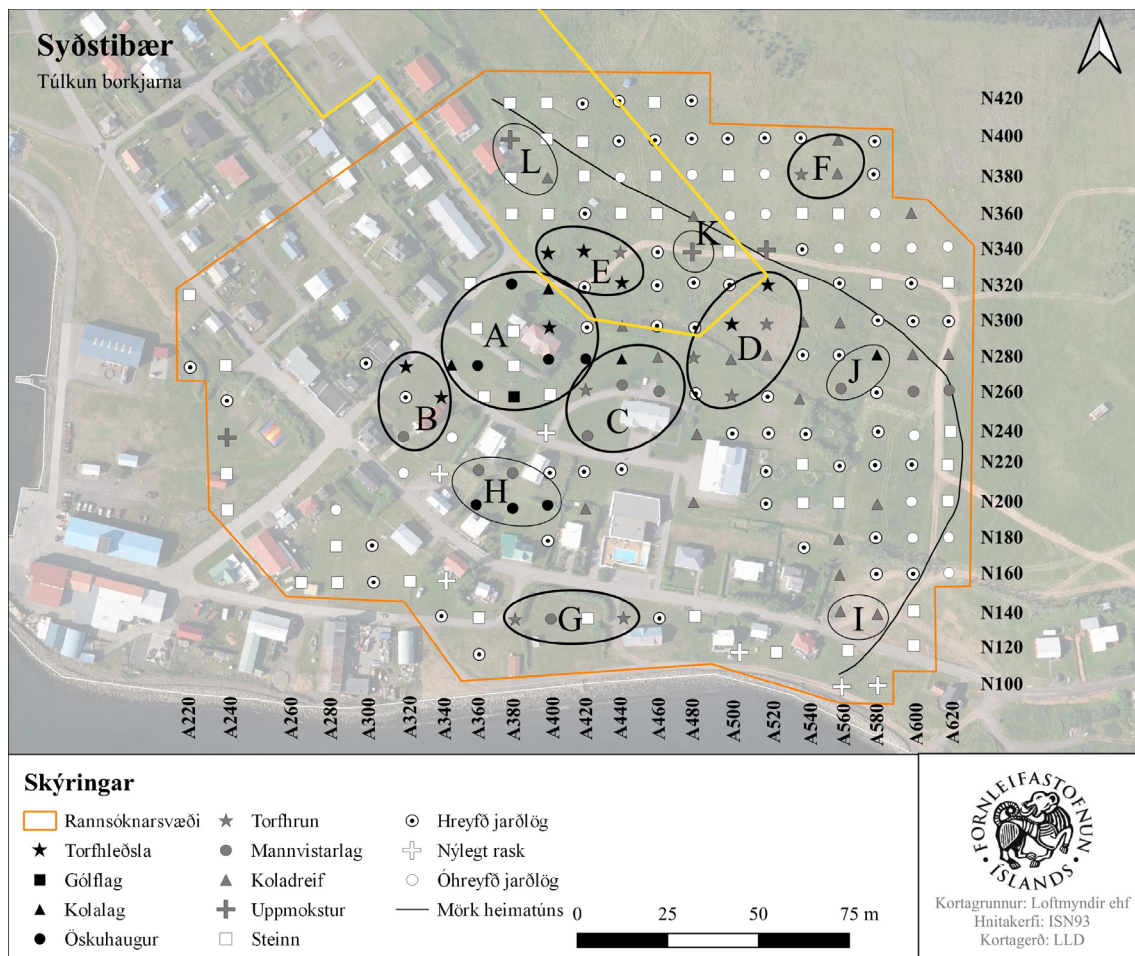
Ljóst er að meira og minna allt deiliskipulagssvæðið hefur orðið fyrir raski á 20. öld en stórir kálgarðar voru um miðbik þess og túnskikar norðantil. Enginn hluti deiliskipulagssvæðisins er óraskaður mói eins og finna má rétt utan við það. Þar sem nokkurn veginn allt svæðið hefur verið stungið upp og sléttað er ekki von að yfirborðskönnun leiði mikið í ljós en fornleifar gætu eftir sem áður leynst undir sverði. Þeirra er einkum að vænta sunnantil á skipulagssvæðinu, nærri minjasvæði EY-051:003 og garðlagi EY-051:020 en borkjarnakönnun sem gerð var sumarið 2022¹⁸ leiddi í ljós að mannvistarleifar eru á syðsta hluta deiliskipulagssvæðisins. Könnunin náði til hins forna túns Syðstabæjar og miðaði að því að skilgreina mörk þess og nær því aðeins yfir suðaustustu 200 m af skipulagssvæðinu. Í kjörnunum sáust greinileg merki um torfhleðslur og torfhrun sunnan við útihústóftina EY-051:003_02 og staðfesta þær að þarna er um að ræða allstóran rústahól, en mannvistarleifar sáust á um 50 x 30 m svæði. Ofan á hólnum og norðan við hann var víða steytt á steini og gæti rústasvæðið því verið talsvert stærra.

Suðvestanundir nyrðri hólnum sást koladreif í einum kjarna og merki um uppmokstur í öðrum. Ofan á hólnum sjálfum var steytt á steini í þremur kjörnum þannig að ekki verður fullyrt neitt á þeim grunni um þennan stað.

Austan við útihústóftina EY-051:003_02 voru kjarnar á tveimur stöðum teknir í garðlagi EY-051:020, skráð sem uppmokstur, og í einum kjarna norðan við garðinn var koladreif. Í gömlum tünnum eins og þetta er má búast við koli og ösku á víð og dreif þar sem skarn var borið á sem áburður, en kol geta líka bent til mannvistar í nánd og er þessi kjarni möguleg vísbending um slíkt.

Á grundvelli borkjarnakönnunarinnar var lögð fram tilgáta um mörk túnsins að norðanverðu og liggja þau þvert yfir suðausturenda deiliskipulagssvæðisins. Almennt má telja mjög auknar líkur á að finna fornleifar innan fornra túna.

¹⁸ Orri Vésteinsson 2022.

Afmörkun deiliskipulagsreitsins (merkt með gulu), lögð yfir kort af rannsóknarsvæði borkjarnarannsóknar 2022. Kortið sýnir tilgátu um afmörkun túnsins að norðaustanverðu og skilgreining á þeim svæðum þar sem mannvistarleifar fundust (Orri Vesteinsson 2022, 23).

Við gerð hættumats er metið hvort hætta gæti steðjað að fornleifum ef ekki sé gripið til sérstakra ráðstafana. Í meirihluta tilfella er hættan hvorki talin óhjákvæmileg né óyfyrstíganleg en hættumatinu er fyrst og fremst ætlað að vekja athygli á því að fyrirhugaðar framkvæmdir kunni að ógna umræddum minjastað. Í tilvikum þar sem óhjákvæmilegt reynist að raska fornminjum vegna framkvæmda er það hlutverk Minjastofnunar Íslands að skera úr um hvort og með hvaða skilmálum fornleifar megi víkja.

Heimildir

- ÁÍ:** Alþingisbækur Íslands. 1912-1990. I.-XVII. bindi. Reykjavík: Sögufélag.
- AMS:** Amerískar myndir, 1945-1946. Náttúrufræðistofnun. Sótt af: <http://gis.lmi.is/geoserver/wms>.
- DI:** *Diplomatarium Islandicum eða Íslenskt fornbréfasafn* 1857-1950. I.-XV. bindi. Kaupmannahöfn & Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag.
- ÍF I:** *Íslendingabók. Landnáma*. 1968. Íslensk fornrit I. Jakob Benediktsson, ritstj. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.
- ÍF IX:** *Eyfirðinga sögur*. Jónas Kristjánsson, ritstj. 2001. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.
- ÍF X:** *Ljósveitningasaga með þáttum: Reykdæla saga ok Víga-Skútu. Hreiðars þáttur*. Björn Sigfússon, ritstj. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.
- ÍF XVII:** *Biskupa sögur III*. 1998. Íslensk fornrit XVII. Guðrún Ása Grímsdóttir, ritstj. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.
- JÁM X:** Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín. 1943. X. bindi. Eyjafjarðarsýsla. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag.
- JÁM XIII:** Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín. 1990. XIII. bindi. Fylgiskjöl. Reykjavík: Hið íslenska fræðafélag.
- JJ:** J. Johnsen. 1847. *Jarðatal á Íslandi*. Kaupmannahöfn: S. Trier.
- Loftmyndasafn LMÍ:** Náttúrufræðistofnun. 1937-2000. Loftmyndasafn. Sótt af <https://www.natt.is/is/midlun/opin-gogn/loftmyndir>.
- Loftmyndasjá LMÍ:** Náttúrufræðistofnun. 1945-2000. Loftmyndasjá. Sótt af: <https://gatt.natt.is/geonetwork/srv/api/records/196b6616-d3b2-430a-9fde-937a943466aa>.
- Orri Vésteinsson. 1999. *Fornleifaskráning í Eyjafirði XIII. Fornleifar í Hrísey*. FS071-9061. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.
- Orri Vésteinsson. 2021. *Fornleifarannsóknir í Hrísey 2020*. FS846-18532. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.
- Orri Vésteinsson. 2022. *Fornleifarannsóknir í Hrísey 2022: Syðstabæjartún*. FS921-18353. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.
- ÓO:** Ólafur Olavius. 1964-1965. *Ferðabók: landshagir í norðvestur-, norður-, og norðaustursýslum Íslands 1775-1777*. I.-II. bindi. Steindór Steindórsson þýddi. Reykjavík: Bókfellsútgáfan.
- PP:** Sveinn Níelsson, Hannes Þorsteinsson og Björn Magnússon. 1949-1951. *Prestatal og prófasta á Íslandi*. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag.
- Skírnir 1953:** Björn Þorsteinsson. 1953. „Sendiferðir og hirðstjórn Hannesar Pálssonar og skýrsla hans 1425.“ *Skírnir* 127(1), 136-164.
- SSE:** *Sýslu- og sóknalýsingar Hins íslenska bókmenntafélags 1839-1854. Eyjafjarðarsýsla*. 1972. Eyfirsk fræði. Akureyri: Sögufélag Eyfirðinga.
- Sturl:** Sturlunga saga. 1988. Örnólfur Thorsson, ritstj. Reykjavík: Svart á hvítu.

Ö-Árs: Örnefni á Árskógsströnd. Jóhannes Óli Sæmundsson safnaði. Héraðsskjalasafn Eyfirðinga á Akureyri.

Heimildarmaður

Þorsteinn Þorsteinsson, f. 9. janúar 1946.

Viðauki I: Hnitaskrá ISN93

Samtala	Minj_ID	X (A)	Y (N)
EY-051:003_01	3544-1	528474	609414
EY-051:003_02	3544-2	528488	609429
EY-051:003_03	3544-3	528464	609435
EY-051:012	3544-4	528488	609566
EY-051:020	3544-5	528562	609409

Viðauki II: Minjakort

Kort á næstu síðu er unnið ofan á loftmynd frá Loftmyndum ehf.

Skýringar			
	Fornleif		Horfin fornleif, gróflega áætluð staðsetning
	Torf		Horfin fornleif, nákvæm staðsetning óviss
	Þúst		Afmörkun skipulagssvæðis

Allar uppmælingar sem gerðar voru í skráningunni eru skilgreindar m.t.t. til byggingarefnis eða eðlis minjanna og eru skýringar á þeim sýndar í lista hér fyrir ofan. Þessar skýringar gilda fyrir öll minjakort og myndir af uppmældum minjum í fornleifaskrá.

